

IO. GOTTL. HEINECCII,
IURECONSULTI QUONDAM
CELEBERRIMI
ECITATIONES

IN
ELEMENTA IURIS CIVILIS
SECUNDUM ORDINEM

INSTITUTIONUM

ACCEDUNT

IO. CHRIST. GOTTL. HEINECCII

CONSIL. AUL. PRUSS. ET ANTIC.
COMMENTARIUS

DE VITA, FATIS AC SCRIPTIS
B. PARENTIS

AUCTIOR EMENDATIOR:

CHRISTIANI THOMASII

DELINEATIO HISTORIÆ JURIS

NEC NON

BURC. GOTTELF. STRUVII

BIBLIOTHECA JURIS SELECTISSIMA
CUM NOTIS

HEN. CONTELMANNI

Ubi præstantiora Jurisconsultorum Opera ad nostra
æque tempora referuntur.

TOM. I.

TICINI REGII. MDCCLXXX.

IN TYPOGRAPHEO MONAST. S. SALVATORIS
PRAESID. REI LITTER. PERMITT.

V I R O

ILLUSTRI AC DOCTISSIMO, IURIS

CONSULTO CELEB.

**IO. LUDOVICO
VHLIO**

CONSIL. ONOLD.

IUR. PUBL. PROF. IN ACAD. VIADRINA

AMICO VETERI ET CARISSIMO

RECITATIONES HEINECCIANAS

CONSECRAT

EDITOR.

IUSTINIANISTIS

S. P. D.

EDITOR.

Vos iam compello, IUSTINIANISTE, cupidi legum iuvenes: vobis enim merito, ac vestro quodam iure dico addico, quas iam publici iuris facio, praelectiones in IO. GOTTL. HEINECCII Elementa iuris civilis secundum ordinem Institutionum, ab ipso eorundem auctore vestro unice usui ac bono conscriptas olim ac recitatas. Natae autem illae sunt tum, quum in celebri Frisiorum academia, quae Franquera floret, Antecessor ius civile publice profiteretur, scholasque in Elementa sua non sine summo auditorum plausu fructuque uberrimo institueret. Mos enim ei erat, statim ex quo publicus doctus constitutus esset, adsumtus, constanter postea servatus, ac sero demum, tum scilicet, quum exercitatum satis se dicendo docendoque sentiret, desuetus, ea, de quibus in cathedra exponere veller, litteris ante mandandi. Qua via & ratione id se consecuturum putabat, quod consecutus quoque est, ut rite ordinata dispositaque omnia essent, quae docere veller, ut filum dicendorum haberet ac normam, a qua non facile deflectere, atque uti a multis magistris vel incuriose ac immeditate differentibus, vel luxuriandi pruritu perque eruditionis ostentationem fieri animadvertimus, extra oleas vagari posset. Sic ordini serviebat, unaque memoria consulebat.

Sic enim semper habuit, officium boni doctus esse, numquam nisi bene preparato animo cathedram adscendere. Vaga, incerta, confusa esse, quae sine meditatione ac velut indigesta & prout verba fuerent, dicerentur. Memoria quoque utut tenacissima ac fidelissima non tuto fidi, facillimeque ex animo fugere, quae dicenda sunt, omittique non

M E M O R I A

IO. GOTTL. HEINECCII IC.

I.

elebre olim nomen in tribus academiis, Halensi, Franquerana Frisiorum & Viadrina, iura, philosophiam litterasque elegantiores docendo, clarissimamque in re publica litteraria famam scribendo adsequutus est IO. GOTTLIEB HEINECCIUS, Juriconsultus, philosophus & litterator insignis, desideratissimus pater meus. Huius viri adgredior vitam scribere: viri, inquam, quem pariter libri bene scripsisse ac bene docuisse discipuli testantur. Quo sane mœstæ religionis officio lubens meritoque defangor: non quidem singularium aut memorabilium factorum ubertate varietateque permotus: istis enim haud facile commemorari solent, quibus vitæ genus quietum, modestum, latens, remotum ab ambitu & curis. Non ab oblivione vindicaturus: memoriæ enim iam satis ipse consuluit tot monumentis ingenii nunquam intermorituris. Non laudationem scripturus: qui enim ego laudarem, qui & laudandi quamdam artem, quæ mea non est, sciam esse, & si possem etiam laudare, male defungerer, quum ne noscam quidem eius omnia laudanda. Solet denique, fat scio, plerumque esse.

Κούφα δόσις ἀνδρὶ σοφῷ

Ἀγρὶ μόχθων, παντοδαπῶν ἔπος εἰπεῖν ἀγαθόν.

Leve admodum donum, viro sapienti.

Pro multis laboribus bonas dicere laudes.

Longe alia consilii mei, fata d. viri commemorandi,

LIBER PRIMUS

TIT. I.

DE JUSTITIA ET JURE

§. XVIII.

Ipsa rubrica docet, duabus partibus constare hunc titulum. Prior enim de iustitia agit §. 18—23. posterior de iure vel Jurisprudencia, §. 24—32.—De iustitia quæritur. 1) cur de ea agatur? §. 18. 2) quid sit §. 19. 3) quotuplex? §. 20—23.

I. De *Iustitia* agitur statim initio instit. & Pandectarum, quia illa totius Jurisprudenciæ finis & proximus Icti scopus est. Finem autem suum semper ob oculos habere decet studiosum. Quemadmodum itaque æternam felicitatem tamquam finem spectat Theologia, sanitatem corporis Medicus: ita finis Icti ultimus est tranquillitas interna reipublicæ, quæ non nisi iustitia obtinetur; itaque est hæc iustitia finis proximus. Tolle iustitiam, & vitam piscium vivemus, ubi maior devorat minorem. Eum in finem ergo reperta Jurisprudencia, ut æquabile in republica esset Jus omnium, ut virtutes præmiis, scelera suppliciis macerentur, ut suum cuique tribuatur, ut tutus bos rura perambulet, vel ut Apostolus loquitur, ut vitam quietam & tranquillam vivamus in omni pietate & honestate, 1. *Tim.* 2. Magnificis hunc finem Jurisprudenciæ verbis inculcat *Ulpianus L. I. §. 1. ff. de Justitia & Jure*, ubi ideo Ictos sacerdotes iustitiæ appellat, quemadmodum philosophi olim, se sapientiæ & virtutis sacerdotes vocabant. Sicuti enim sacerdotis finis est, Deum suum colere & meliores reddere homines: ita nos iustitiam